

Aan de leden van de  
Vaste Tweede Kamer  
Commissie Sociale Zaken  
en Werkgelegenheid  
Postbus 20018  
2500 EA Den Haag

Den Haag, 17 mei 2011

Betreft: Hoofdpijnennotitie Werken naar vermogen  
Referentie: LCR/TK 11-0041/GM/BH

Geachte dames en heren,

Met belangstelling heeft de Landelijke Cliëntenraad (LCR) de Hoofdpijnennotitie werken naar vermogen (wnv) gelezen die het Kabinet op 21 april 2011 aan de Tweede Kamer heeft verzonden. De LCR informeert u in deze brief over haar reactie op deze notitie.

De LCR geeft op de eerste plaats een algemene reactie op Hoofdpijnennotitie, in de bijlage zal zij dieper op een aantal thema's ingaan. De LCR heeft daarnaast de behoefte aan verduidelijking op een groot aantal onderdelen uit de Hoofdpijnennotitie. In de bijlage delen wij ook een aantal vragen met u. De LCR hoopt dat deze brief u inspireert bij het bepalen van uw standpunt en de formulering van vragen aan de Staatssecretaris in het Algemeen Overleg van 25 mei aanstaande. Uiteraard is de LCR graag bereid deze brief nader toe te lichten.

Algemene reactie op de Hoofdpijnennotitie.

De LCR kan zich goed vinden in de belangrijkste beleidsdoelstellingen van de Hoofdpijnennotitie. De LCR is het met het kabinet eens dat arbeidsparticipatie voor iedereen die dat (gedeeltelijk) kan, een goede basis biedt voor een goede sociale zekerheid. En dat, voor wie betaald werk niet mogelijk is, afdoende inkomensbescherming moet worden geboden, zo nodig met ondersteuning bij een zinvolle dagbesteding.

De LCR heeft echter:

- een aantal fundamentele bezwaren tegen de manier waarop het kabinet die doelstellingen wil bereiken;
- zeer grote twijfel of de gestelde doelen zijn te realiseren.

De meest fundamentele bezwaren:

1. Zeker gecombineerd met de (aangekondigde) huishoudentoeets wordt een (inkomens)politiek gevoerd die grote groepen huidige en toekomstige cliënten van sociale zekerheid gaat treffen en zal leiden tot meer armoede.

Terwijl ondersteuning naar werk voor hen juist moeilijker bereikbaar wordt.

Het effect van de uitkeringspolis van de Wet werken naar vermogen is:

- a. Meer werkenden onder het WML (geen loonaanvulling bij huishoudens);
- b. Meer werkzoekenden en hun gezin die van een zeer laag inkomen moeten leven, waardoor nog meer kinderen in armoede opgroeien;
- c. Meer mensen waarvoor de gemeenten niet worden geprikkeld om hen aan werk te helpen omdat er meer NUG'er zullen komen. Schadelast als echte prikkel werkt alleen als er sprake is van een (substantiële) uitkering.

De LCR wijst een huishoudentoeets af en houdt vast aan het standpunt dat mensen die werken minimaal het WML verdienen.

2. Er is in de hoofdlijnennotitie geen werkelijke aandacht voor de rol en positie van de cliënten in het beleid rond wnv. Alle cliënten worden alleen op de eigen verantwoordelijkheden gewezen om er alles aan te doen om aan het werk te komen. Gemeenten voeren de regie over hen, niet zij zelf. Gemeenten krijgen maximale beleidsvrijheid. Er is daarbij geen enkele garantie dat gemeenten rekening houden met de wensen, mogelijkheden en zelfredzaamheid van cliënten zelf. Noch individueel, noch via betrokkenheid in de beleidsvorming op gemeentelijk niveau.

De LCR meent dat een activerend stelsel dient uit te gaan van maximale zelfsturing door de cliënt zelf. Mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt moeten wel ondersteuning kunnen krijgen om de zelfsturing vorm te geven, bijvoorbeeld via een onafhankelijke arbeidsadviseur. De LCR hecht er aan dat de versterking van de positie van cliënten in de Wwnv wordt gewaarborgd.

3. De voorgenomen overheveling van de groep jonggehandicapten naar de Wet werken naar vermogen kan naar het oordeel van de LCR niet nu al plaatsvinden. De overheid moet betrouwbaar zijn voor haar burgers en dus ook voor jongeren met een beperking (en hun ouders). Zij hebben immers pas zeer recentelijk te maken gehad met forse veranderingen in de Wet. De eerste resultaten zijn volgens het kabinet positief en desondanks wordt de huidige werkregeling aangepast om binnen de Wwnv te kunnen passen. Bovendien kan het kabinet rekenen op de steun van werkgevers (bij monde van de voorzitter Wientjes van VNO/NCW, 31 maart jongstleden) en werknemers (FNV, brief aan gemeenten) als de uitvoering van de Wajong bij UWV en re-integratiebedrijven blijft.

De LCR meent dat er goede redenen zijn om de Wajong nog een tijd rust te gunnen en vervolgens eerst goed te evalueren.

Op twee punten acht de LCR het voorgenomen beleid rond werken naar vermogen niet realistisch:

1. De financiële taakstelling strookt niet met de noodzaak te investeren in cliënten en het compenseren van de meerkosten voor de arbeidsinpassing bij werkgevers (bijvoorbeeld werkvoorzieningen). In de hoofdlijnennotitie wordt aangegeven dat gemeenten wel moeten investeren en voorzieningen zullen gaan verstrekken, maar reacties van gemeenten en vele anderen geven aan dat het grootste deel van het re-integratiebudget op zal gaan aan de onvermijdbare uitvoeringskosten van de WSW.

De LCR constateert dat het kabinet de taakstelling vooraf inboekt in plaats van uit te gaan van een inverdieneffect. Meer mensen uit de Wwnv aan het werk helpen kost eerst geld, pas na verloop van tijd nemen die kosten af omdat zij beter zijn ingepast.

2. De verwachting dat werkgevers al op korte termijn veel meer mensen uit de Wwnv-doelgroep in hun arbeidsorganisaties zullen gaan opnemen is volgens de LCR veel te rooskleurig ingeschat. Noch de overheid als werkgever zelf (al jaren vol goede intenties, maar nog steeds weinig harde resultaten), noch de experimenten in de pilots de Vries I (de participerende bedrijven hebben nog maar beperkte resultaten geboekt), noch de cijfers van UWV (3-4% van de werkgevers heeft een of meer Wajongers in dienst) laten zien dat werkgevers de gewenste cultuuromslag al hebben gemaakt.

De LCR dingt er op bij de Tweede Kamer op aan het kabinet te vragen om de ambitie van het kabinet om een grote groep moeilijk plaatsbare mensen aan het werk te willen helpen in overeenstemming te brengen met de opnamebereidheid van werkgevers.

In de bijlage gaat de LCR verder in op een aantal thema's en stelt zij vragen over zaken die nog erg onhelder zijn. Deze zijn hieronder kort samengevat. De LCR stelt:

- Dat de uitgangspunten van de Wwnv niet worden waargemaakt:
  - er is niet één wettelijk kader voor alle mensen voor veel mensen met een grote achterstand tot de arbeidsmarkt en
  - er is een toename van het aantal polisvoorwaardenDe LCR ziet daarom meer in de ontkoppeling van de wettelijke instrumenten met de uitkerings situatie van een persoon.
- Dat de activerende werking van de Wwnv
  - tot afroming leidt omdat mensen met een hoge uitkeringslast en lage re-integratiekosten voorrang krijgen. Vooral NUG-ers en mensen met een beperking zijn dan in het nadeel;
  - weinig succesvol is zonder dat cliënten zelf voldoende sturing kunnen geven aan hun re-integratietraject.
- Dat het instrumentarium van de Wwnv
  - vraagt om een duidelijke en eenduidige aanvullingsregeling, bij voorbeeld zoals die in de huidige werkregeling van de Wajong;
  - een onafhankelijke toegangstoets voor loondispensatie omvat met de mogelijkheid van bezwaar en beroep;
  - wat betreft de werkplicht er niet toe mag leiden dat mensen voor langer dan een half jaar onbetaald moeten werken. Het werk moet passen in een loopbaantraject dat leidt tot een duurzame arbeidsdeelname;
  - ten aanzien van de vergoeding van de meerkosten voor iemand met een beperking (zoals werkvoorzieningen) altijd vergoed worden op basis van een uniform beleid.
- Dat de voorgestelde uitvoering door gemeenten
  - slecht onderbouwd is, in het bijzonder jonggehandicapten zouden daar de dupe van kunnen worden;
  - blijkbaar tot gevolg heeft dat er twee verschillende werkpleinen in een regio komen, een van de gemeente en een van UWV.

- Dat de ambities rond de toekomstige WSW veel te hoog zijn, met als gevolg
  - dat er te weinig budget overblijft voor re-integratie naar de reguliere arbeidsmarkt
  - er wachtlijsten zullen ontstaan voor de 30.000 echte beschutte werkplekken.
- Dat zekerheid van veel mensen in de huidige Wajongregeling door de herbeoordeling in het geding is, terwijl zij nooit zijn voorbereid op een werktoekomst en daar in het verleden niet actief bij zijn begeleid.
- Dat ten aanzien van andere wetgeving een groot aantal vragen zijn over
  - de relatie met bestaande SV-wetgeving zoals de no-riskpolis, pensioenrecht en belastingwetgeving. Hierbij ook de vraag hoe de gemeente regie houdt wanneer een werkende wvn ziek wordt of tijdelijk beroep op andere regelingen doet (ZW, WW).
  - de effecten van veranderingen in de (jeugd)zorg op re-integratiekansen van mensen die ook geacht worden te kunnen werken
  - hoe het VN-verdrag rond gelijke rechten zich verhoudt tot de Wwv. Nederland heeft dat verdrag ondertekend en onlangs liet de staatssecretaris van VWS de Tweede Kamer weten in te zetten op ratificatie.

De LCR is gaarne bereid tot een nadere toelichting van deze brief.

Met vriendelijke groet,



G. van der Meer  
Voorzitter

#### **Samenstelling Landelijke Cliëntenraad**

- **Landelijke cliëntenorganisaties** : Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger personeel / Christelijk Nationaal Vakverbond (MHP/CNV), Chronisch zieken en Gehandicaptenraad Nederland (CG-Raad), Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, publieke sector), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, private sector), Landelijke Vereniging van Arbeidsongeschikten (LVA), Samenwerkingsverbanden Landelijk Overleg Minderheden (LOM), Cliëntenbond in de geestelijke gezondheidszorg/Stichting Landelijke Patiënten en Bewonersraden in de geestelijke gezondheidszorg (Cliëntenbond/LPR), Platvorm VG.
- **vertegenwoordigers van cliëntenraden**: cliëntenraden SVB en UWV
- **vertegenwoordigers van de gemeentelijke cliëntenparticipatie**: Landelijk Netwerk Cliëntenorganisaties/Samenwerkingsverband Mensen Zonder Betaald Werk (LNCO/SMZBW), Landelijke Vereniging Thuislozen (LVT), Landelijk overleg cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ).

